

Žemaitija

Žemaitija – etninis regionas dabartinėje šiaurinėje Vakarų Lietuvos dalyje. Žemaičių regiono sostine laikomas Telšių miestas, antras pagal reikšmę – Varniai

Atskiros žemaičių genties formavimasis centrinėje dabartinės Žemaitijos dalyje užsibaigė apie V a. Žemaitija pirmą kartą paminėta 1219 m. Ipatijaus metraštyje, aprašant Lietuvos ir Volynės kunigaikščių taikos sutartį. Iš visų lietuvių etninių grupių Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje tik Žemaitija turėjo savarankiškos seniūnijos teises, kurios galiojo beveik 400 metų.

XIX–XX a. susiformavo žemaičių tarme ir gyvenamu plotu pagrįsta dabartinė Žemaitijos samprata; ja remiantis nustatytos ir šiandieninės Žemaitijos etnografinio regiono ribos. Sakoma, kad žemaičiai yra užsispyrę ir ištikimi.

Žemaitijoje klestėjo amatai – dailidės statydavo namus, gamindavo baldus, siūlams verpti ratelius; darbo turėjo kubiliai, klumpadirbiai, batsiuviai, siuvėjai, audėjos, račiai, kalviai, kailiadirbiai. Ypač populiari buvo puodininkystė, amato paplitimu ir darbų gausa žemaičių puodžiai lenkė visus kitus Lietuvos regionus. Viešniai ir dabar yra tikras puodžių centras.

Amatus lydėjo ir kūriniai „sielai atsigauti“ – mažosios architektūros paminklai. XIX–XX a. pirmoje pusėje Žemaitijoje buvo gausu tik šiam regionui būdingų ant žemės statomų ar medžiuose kabinamų medinių koplytėlių, stovėjo koplytstulpiai, stogastulpiai, kryžiai, papuošti polichrominėmis šventųjų figūrėlėmis.

Linksmiausiai žemaičiai švenčia Užgavėnes – persirengę įvairiausiais veikėjais, užsidėję baidyklių ir gyvūnų kaukes, lanko kaimynus, iš oro spėja apie būsimą derlių, buria, o vakare sudegina Morės iškamšą, kaip visų žiemos sunkumų simbolį. Ir būtinai daug kartų valgo, ypač blynų – kad metai būtų turtingi.

Būnant Žemaitijoje, tiesiog būtina paskanauti žemaičių tradicinių gėrimų ir valgių – mėtų arbatos, džiovintų obuolių giros, troškintų kopūstų su kiaulės koja, kruopinių vėdarų, bulvinių blynų, šventinio kastinio, o gal rasalynės ar cibulynės sriubos? Bajoriški valgiai bus daug prašmatnesni.

Kaip gyveno žemaičiai prieš vieną–du šimtmečius, pamatysite Telšiuose Žemaičių kaimo buities muziejuje. O jei Telšiai Jums per toli – žemaitiškos sodybos laukia Jūsų ir Lietuvos liaudies buities muziejuje. Ten, šalia kitų regionų, yra ir Žemaitijai skirta ekspozicija po atviru dangum.

<http://www.travel.lt>

Žemaičių kostiumai

<http://www.siuvimas.lt>

Žodžiai

audėjas, -a *vyr., mot.* audinių gamintojas

batsiuvys, -ė *vyr., mot.* batų siuvėjas

dailidė *vyr.* medinių namų statytojas; baldų dirbėjas

galioti, galioja, galiojo veikti, turėti galią

gentis *mot.* visuma paprastai panašaus fizinio tipo žmonių, kuriuos jungia gimininiai santykiai, bendra kalba ir teritorija

kailiadirbis *vyr.* kailių išdirbimo (parengimo drabužiams gaminti) amatininkas

kalvis *vyr.* metalo kalimo amatininkas

kaukė *mot.* viso veido ar tik viršutinės jo dalies uždanga (su skylėmis akims)

klumpadirbys *vyr.* klumpių (medinio apavo) dirbėjas

kubilius *vyr.* kubilų (didelių medinių indų) dirbėjas

račius *vyr.* medinių ratų dirbėjas

seniūnija *mot.* administracinis vienetas, tvarkomas seniūno

siuvėjas, -a *vyr., mot.* drabužių gamintojas